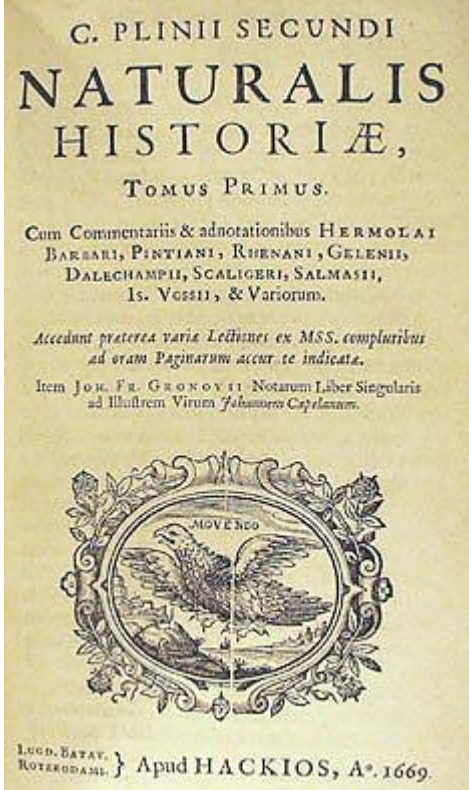

WIKIPEDIA: ANSİKLOPEDİLERİ RAFTAN İNDİRTTİ

Wikipedia gönüllü yazar ve editörlerin katkı yaptığı ücretsiz bir ansiklopedi. Ansiklopedide 283 dilde yazılmış 20 milyon konuda makale var.

Pliny'nin M.S. 77'de yazdığı ansiklopedinin (Doğa Tarihi) 1669'da basılan kopyası

İlk Ansiklopedi 2000 Yıl Önce Yazıldı

Ansiklopedi kelimesi Yunanca “enkyklios paideia” ifadesinden gelir ve “genel eğitim” anlamını taşır. Dünyadaki tüm bilgiyi tek çatı altında toplamak Mısır'daki İskenderiye Kütüphanesi'nin kuruluş amacıydı. Bilinen ilk ansiklopedi, Romalı Pliny'nin M.S. 70'lerde yazdığı “Doğa Tarihi” adlı eserdir. El yazması olan bu ansiklopedi 1669'da matbaada basıldı.

Ansiklopedide doğa tarihi, tıp, mimari, sanat, coğrafya ve jeoloji konuları işlenmişti. Isidore, M.S. 630'da 20 ciltlik bir ansiklopedi yazdı. Müslüman alim El Razi'nin ve İbn-i Sina'nın M.S. 900'lerdeki ansiklopedileri tüm dünyada ilgi gördü. Rönesans döneminde ansiklopedi sayısı arttı ve kalite yükseldi. İngiliz T. Browne 1646'da ilk kez ansiklopedi kelimesini kullandı. Hemen her dilde, 19. yüzyıldan itibaren, ansiklopedi yazıldı. İlk kez 1993'te

R. Gates, internet üzerinden bir ansiklopedi oluşturmayı önerdi. Ancak Intermedia adını verdiği ansiklopedi için verimli bir sistem kuramadı. R. Stallman, gönüllülerin yazacağı ücretsiz bir ansiklopediyi 1999'da önerdi. GNUPedia adıyla açılan ansiklopedi, Wikipedia başarılı olunca kapandı.

Jimmy Wales

Wikipedia 2001'de Kuruldu

Wikipedia, wiki ve pedia kelimelerinden oluşturuldu. Wiki kelimesinin İngilizce “what i know is” kelimelerinin baş harflerinden oluştuğu doğru değildir. Wiki kelimesi Hawaii dilinde “hızlı” anlamını taşır. Wikipedia adı “hızlı ansiklopedi” kavramıyla oluşturuldu. ABD’de 1966’da doğan Jimmy Wales, Wikipedia’nın iki kurucusundan biridir. Wales, üniversitede finans alanında yaptığı doktorayı yarım bırakıp COA’da 1994’te işe başladı. Kendi deyimiyle “internet bağımlısı” olmuştu. Ayrıca yazılımla ilgileniyor ve döviz kurlarını izleyerek yatırım yapıyordu. İnternet girişimcisi olmak için işten ayrılıp 1996’da Bomis adlı bir internet şirketi kurdu. Şirket, erkeklere yönelik site sayesinde reklamlardan para kazanıyordu. Wales, 2000’de “Nupedia” adlı bir elektronik ansiklopedi kurdu ve arkadaşı L. Sanger’i editör yaptı. Ansiklopediye gönüllü uzmanlar yazı yazıyor ve yazılar başka uzmanlarca onaylanıyordu. Bu nedenle ansiklopedi yavaş ilerledi ve masraflar arttı. B. Kovitz adlı bir yazılımcının önerdiği Wikipedia kavramını beğenen Wales ve Sanger, Wikipedia’yı 2001’de açtı. Wikipedia’yı, Nupedia’ya destek vermek üzere başlattılar. Her isteyen Wikipedia’ya yazı yazabilir denildi. Gönüllülerin yazılarını daha sonra uzmanlar düzeltecekti. Böylece daha fazla konuda yazı ortaya çıkacaktı.

Larry Sanger

Wikipedia'nın Yükselişi

Wikipedia, bürokrasi olmadan herkesin her konuda yazı yazdığı bir ansiklopedi oldu. Ancak Nupedia'nın gönüllü uzmanları amatörlerin yazılarını düzeltmek istemedi. Amatörlerin ciddiye alınmayacağını ve Nupedia'nın itibarının zedeleneceğine inanıyorlardı. Wikipedia ise çok ilgi çekmiş ve yazı sayısı çığ gibi artmıştı. Bu nedenle, Wikipedia'ya yazı yazarlar da Nupedia uzmanlarının işe karışmasını istemiyordu. Böylece küçük bir proje olarak başlayan Wikipedia, kısa sürede Nupedia'yı geride bırakıp bağımsız bir şekilde büyüdü. Wikipedia, ilk yılda İngilizce yanında Fransızca, Almanca, Katalanca ve İtalyanca dillerinde de açıldı.

Kuruculardan Sanger, 2002 yılında finansal desteği kalmayan Nupedia ve Wikipedia'dan ayrıldı. İngilizce dilindeki Wikipedia'da konu sayısı 2003'te 100 bine ulaştı ve Nupedia kapandı. Wikipedia'nın tüm dillerdeki konu sayısı 2004 yılında 1 milyondur. Tüm dillerdeki toplam makale sayısı 2012'de 20.7 milyona, okunan sayfa sayısı ise ayda 10 milyara ulaştı.

[Search Nupedia](#)

Read Nupedia
[By Subject](#)
[Alphabetically](#)
[Newest Articles](#)

Receive an encyclopedia article in your mailbox every morning!
Just enter your e-mail address.

[More info on this](#)

Welcome to Nupedia.com!

We are building the world's largest international, peer-reviewed encyclopedia. It is free.

Nupedia is open content: the contents are not proprietary and are freely distributable under our [open content license](#). This is a revolutionary concept.

We have the time, money, personnel, and commitment. But we need your involvement, too, particularly if you are a scholar or scientist.

[Join this massive effort!](#)

Join the Effort!
[Write Articles](#)
[Edit and Review](#)
[Copyedit](#)

Our Editors and Peer Reviewers

Our Writers

About Nupedia
[Editorial Policy](#)
[Nupedia News](#)
[Press Mentions](#)
[Discussion Groups](#)
[Open Content License](#)

Member Area
[All Assignments](#)
[Your Assignments](#)
[Requested](#)
[Topics](#)
[Volunteer to Write on a Topic](#)
[Join Here](#)

Links
[Contact Nupedia](#)
[Home](#)

Wikipedia'nın başarısız olan atası Nupedia

Wikipedia'nın Karşılaştığı Sorunlar

Wikipedia sürekli mali sorunlar yaşadı. Ancak J. Wales 2002'de, reklam almayacağını açıkladı ve ansiklopedinin adresini wikipedia.org yaptı. Masrafları karşılamak için 2003'te Wikipedia Vakfı'nı kurdu. Vakıf, 2005'te bağış kampanyasında 94 bin dolar topladı, 2011'de ise bağış 20 milyon dolar oldu. Ansiklopedi, bağışlar sayesinde parasal sorunlarını çözdü. Ancak Wikipedia'daki yazılar bazı sorunlar yarattı. Örneğin 2005'te "QuakeAID" adlı sahte bir "depremedelere yardım örgütü" Wikipedia'da sayfa açıp tanıtım yaptı. ABD'de, bazı parlamenterler hakkında Wikipedia'daki olumsuz verileri çıkartıp yerine pozitif veriler ekleyen partililer tespit edildi. Wikipedia, sayfalarına zarar verilmesi nedeniyle 2007'de Katar'dan gelen yazıları engelledi. ABD'de bir şirket, 2007'de Wikipedia'daki bazı bilgiler nedeniyle dava açtı ama şirket davayı kaybetti. NPG Resim Müzesi 3 bin tablonun yüksek çözünürlükte taranıp yayınlanması nedeniyle ansiklopediyi mahkemeye verdi. Wikipedia'daki bilgilerin doğruluk oranı çok tartışılır. İlk yılda hatalı bilgi oranı yüksekti. Daha sonra referansı olmayan bilgiler metinlerden çıkarıldı. Son yıllarda Nature, The Guardian, Stern, Library

Journal ve PC Pro bu konuda analizler yayınladı. Wikipedia'daki bilgilerin genellikle doğru olduğu ancak bazı hataların da bulunduğu açıklandı.

Wikipedia ücretsiz olarak kullanıma açılan en başarılı ansiklopedilerin başında gelir. Bu hizmet sayesinde pahalı ansiklopediler raflardan indi.

Prof. Dr. Ural Akbulut
ODTÜ Kimya Bölümü